

УДК 37.091.212.2(477)–057.875

Т. П. ТАНЬКО

(Харків)

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЯК УМОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Ключові слова: тест, контроль, перевірка знань, успішність, оцінювання, результативність.

Постановка проблеми. Реформування освіти в нинішніх умовах становить чимало нових завдань, пов'язаних, насамперед, з покращенням якості підготовки фахівців для дошкільних навчальних закладів. Одним із шляхів формування якості професіоналізму майбутніх педагогів є створення і вдосконалення стимулюючої системи педагогічного контролю навчальної роботи студентів.

Актуальність питань теорії і практики тестового контролю в теперішній час зумовлена вимогами модернізації вищої освіти в Україні в контексті Болонського процесу, коли «новими концепціями освітнього процесу у вищій школі позначаються тенденції розвитку виміру навчальних досягнень за допомогою тестів».

Аналіз досліджень і публікацій. Питання розробки і впровадження тестових технологій досліджувались у наукових працях В.Аванесова, В.Євдокимова, В.Лозової, І.Прокопенка, Л.Гриневиц та інших.

Формулювання цілей статті. Метою даної статті є висвітлення досвіду впровадження тестового контролю знань студентів у навчальному процесі, виокремлення умов об'єктивного оцінювання рівня навчальних досягнень.

Виклад основного матеріалу. Безумовно, контроль, перевірка й оцінка результатів навчання – невід'ємні елементи навчально-виховного процесу, без яких неможливо уявити певний цикл педагогічної взаємодії між студентом і викладачем. Найбільш економною формою контролю, а також об'єктивним показником засвоєння навчального матеріалу є тести.

До загальнонавчальних переваг системи тестових завдань належать: оперативність контролю і економія часу, що витрачається на перевірку рівня знань студентів; можливість одночасного тестування великої кількості студентів; контролю широкого діапазону набутих знань; перевірки результативності самостійної роботи студентів з теми або розділу навчального курсу; забезпечення індивідуального підходу; більш об'єктивна оцінка набутих знань, умінь, навичок і уникнення при цьому можливого суб'єктивізму з боку викладача; можливість швидкого інформування студентів про результати тестування; використання ПК, що істотно підвищує ефективність тестового контролю.

Психолого-педагогічні принципи оцінювання спрямовані не лише на виявлення знань, умінь та навичок студентів, а й їхньої готовності до майбутньої професії на рівні майстерності викладача, вимогливості та його наукової обізнаності.

Під професійно зорієнтованим педагогічним тестом ми розуміємо систему специфічних завдань певного змісту, з поступовим ускладненням з метою об'єктивної оцінки структури, рівня та якості підготовки студентів до професійної діяльності.

Завдяки педагогічному оцінюванню знань у процесі навчання ми робимо висновки про певний рівень підготовки студентів спеціальності «Дошкільне виховання», характеризуємо якість їхніх знань, здійснюємо самооцінку роботи власної ді-

яльності, вносимо корективи в процес навчання. Як для викладача, так і для студента оцінювання з'ясовує, у якому обсязі засвоєний матеріал з педагогіки, на якому рівні – достатньому чи недостатньому. Звертаємо увагу на те, як сам студент оцінює свої знання, що має доопрацювати, аби досягти вищого рівня знань.

Таким чином, тестовий контроль розглядається нами як механізм об'єктивної педагогічної оцінки з метою визначення результатів діяльності факультету дошкільної освіти і навчальних досягнень студентів.

Ми розглядаємо тестування як метод науково-педагогічного дослідження, який спирається на теорію діагностичного цілепокладання; як метод керування освітнім процесом, що дозволяє оптимізувати результативність його функцій: інформаційно-аналітичної, планово-прогностичної, організаційно-спрямовуючої, контрольної, корекційно-результатуючої; як практичний метод педагогічної діагностики, що дає змогу об'єктивно і надійно оцінити рівень освітнього куррикулуму; як специфічну систему каліброваних завдань, за допомогою яких є можливість якісно оцінити рівень навчальних досягнень тих, хто навчається, і висловити результат у числовому еквіваленті; врешті, як метод керування самостійною навчально-пізнавальною діяльністю.

Специфічні характеристики тесту, в свою чергу, дозволяють визначити генеральну задачу тестового контролю – перевірку відповідності сформованих якостей вихователя ДНЗ цілям навчання на визначеному етапі підготовки, аналіз і розробку студентом і викладачем на цій основі відповідних рішень по вдосконаленню навчання. Таким чином, за допомогою тестів відбувається контроль за рівнем засвоєння знань, рівнем опанування способів діяльності, рівнем професійного становлення.

У практиці факультету дошкільної освіти зазвичай використовуються не стандартизовані тести, тобто тести, що складені самим викладачем із певного навчального курсу. Це обумовлюється тим, що будь-яка навчальна дисципліна, яка викладається на факультеті, постійно оновлюється, удосконалюється. Тому кожен викладач складає тестові завдання, спираючись на останні теоретичні і практичні надбання науки.

У навчальному процесі факультету найчастіше застосовується вихідний, поточний та підсумковий контроль.

Вихідний контроль має на меті визначити початковий рівень знань студентів і дібрати відповідну літературу. Цей вид тестування, як правило, проводиться на вступній лекції.

Під час попереднього або вхідного контролю педагогічне тестування проводиться для ознайомлення викладача з результатами засвоєння навчального матеріалу та загальним рівнем підготовленості студентів до сприйняття подальшої інформації.

Важливо підкреслити, що викладачі часто-густо за результатами виконання претеста розподіляють студентів на дві групи: студенти, які готові до сприйняття нового матеріалу і ті, котрі потребують додаткової роботи, індивідуальної консультації викладача, розробки індивідуальних завдань.

За результатами поточного контролю викладач оцінює ефективність своєї методичної майстерності та доцільності вивчення педагогічного досвіду минулих поколінь, а студенти мають можливість спостерігати за власним процесом у засвоєнні навчальної програми з певної дисципліни.

При цьому слід наголосити, що результати поточного тестування не можуть бути використані для офіційної оцінки рівня сформованості вмінь студента, оскільки поточний контроль спрямовується на визначення проміжних, а не кінцевих результатів.

Під час поточного контролю тести застосовуються в основному на аудиторних заняттях. На основі отриманої інформації викладачем здійснюється коригування навчальної діяльності студентів. Тести за такого виду контролю стимулюють у студентів прагнення до систематичної самостійної роботи, виконання завдань, підвищення інтересу до навчання, формування почуття відповідальності.

Обов'язковими видами контролю навчальних досягнень є тематичний та підсумковий. За допомогою тематичного тестового контролю вивчається рівень володіння студентами навчального матеріалу з певної дисципліни в межах теми, що вивчається. Його мета – встановити успішність оволодіння системою знань та умінь з окремої теми або розділу, відповідність рівня їх засвоєння програмовим вимогам. За результатами тематичного тестування студентам виставляється оцінка.

Оцінюючи знання студентів, викладачі використовують тестові завдання, які відповідають їхньому рівню засвоєння навчального матеріалу.

Під час перевірки викладачем розуміння студентами навчального матеріалу, вміння логічно опрацьовувати отриману інформацію, наводити приклади, застосовувати теоретичні знання на практиці використовуються завдання відкритої форми (тестові запитання проблемного характеру, які потребують розгорнутих міркувань).

Питання щодо використання тестового контролю були обґрунтовані на раді факультету, засіданнях кафедр, унаслідок чого було виокремлено певні недоліки, а саме:

1. Недоліки, зумовлені сутністю самого контролю, це:
 - ймовірність випадкового вибору правильної відповіді;
 - можливість при застосуванні тестів закритого типу оцінити тільки кінцевий результат (правильно – неправильно), у той час як сам механізм вирішення завдання не розкривається.

2. Недоліки психологічного характеру (стандартизація мислення без урахування рівня розвитку особистості).

3. Недоліки, зумовлені організаційно-методичними чинниками, зокрема:
 - значна затрата часу на складання тестів, їх варіантів, трудомісткість процесу;
 - необхідність високої кваліфікації викладачів, які розробляють тестові завдання.

Висновки та перспективи подальших розвідок. На підставі цього було зроблено висновки і внесено ряд пропозицій щодо вдосконалення цієї роботи, а саме:

1. Враховуючи специфіку підготовки вихователя ДНЗ, завдання повинні мати комплексний характер.

2. Тестовий контроль має гарантувати об'єктивність оцінювання знань, умінь і навичок студентів, унеможливити суб'єктивізм в оцінюванні, а відтак сприяти формуванню позитивного ставлення до навчального предмета та викладача.

3. Потрібно дотримуватися організаційної чіткості в проведенні тестового контролю, що передбачає:

- планування організаційного етапу заняття, під час якого викладач пояснює тестові завдання, дає відповіді на запитання студентів, обов'язково визначає час, необхідний для виконання завдання;

- забезпечення кожного студента стандартним бланком для відповідей, що значно заощаджує час як студента, так і викладача.

4. Тестові завдання дають змогу значно скоротити час очікування студентами оцінки після виконання завдання.

5. Обов'язково слід здійснювати аналіз результатів тестування.

Розробляючи завдання для тестового контролю знань, важливо враховувати такі вимоги:

- тести мають відповідати дидактичним цілям;
- тестові завдання слід складати, виходячи зі змісту вивченого матеріалу, знань, умінь, навичок, способів діяльності, якими оволоділи студенти;
- словесне формулювання запитань має бути змістовним, чітким, логічно завершеним;
- відповіді в тестах мають бути відносно короткими, інформаційними, сформульованими адекватно до змісту запитань, практичних завдань;
- ривалість виконання тестових завдань строго регламентується відповідно до складності і кількості завдань (для поточного контролю – 10-12 хв, підсумкового – 30-40 хв.).

Викладачі, готуючи завдання для тестового контролю навчальних досягнень студентів, мають дотримуватися таких основних правил:

- з метою максимального забезпечення самостійного виконання завдань розробляється достатня кількість варіантів (їх має бути не менше 4);
- варіант містить достатню кількість запитань (для поточного контролю – 6-8, для підсумкового – 10-20);
- у завдання не включаються запитання, що повторюють формулювання підручника (за винятком дефініцій понять, формулювання положень теорій чи законів);
- завдання у варіанті не мають бути однотипними (у кожному варіанті слід передбачити виконання різних за складністю завдань);
- недоцільно включати відповіді, неправильність яких на час тестування студент не може обґрунтувати.

Найважливішими критеріями якості діагностичних тестів є об'єктивність, валідність, надійність, диференційованість.

Шкала оцінювання якості виконання студентами завдань тестового контролю знань, умінь, навичок має такий вигляд:

- 1) початковий рівень – правильно виконано до 40% завдань (1-3 бали);
- 2) середній рівень – 41-69% (4-6 балів);
- 3) достатній рівень – 70-89 (7-9 балів);
- 4) високий рівень – 90-100% (10-12 балів).

Слід зазначити, що тестування не суперечить традиційним формам педагогічного контролю, які також використовуються на факультеті, і ґрунтуються на безпосередньому спілкуванні викладача зі студентами. Безперечно, така форма контролю надає педагогові важливу інформацію про рівень знань студентів, про прогалини в їхній підготовці, але не розкриває емоційно-психологічний стан особистості чи академічної групи в цілому.

Перспективи подальших досліджень із напрямку. Водночас тестовий контроль не позбавлений і певних досить суттєвих вад:

- тестування не сприяє виявленню низки важливих показників якості знань, умінь і навичок студентів (зокрема, їх уміння конкретизувати свою відповідь цікавими прикладами, знанням фактів, логічно і доказово висловити свої міркування та ін.);
- незважаючи на валідність, надійність, діагностичність, тести не завжди розкривають динаміку розвитку індивідуальних здібностей кожного студента;
- не враховують індивідуальних особливостей розумової діяльності тих студентів які, незважаючи на добре знання навчального матеріалу, губляться і відповідають нижче рівня своїх інтелектуальних можливостей;

- позбавляють студента і викладача «живого» спілкування.

Зважаючи на це, необхідно розробляти методики, які б підвищували ефективність тестового контролю. Крім того, тестування доцільно поєднувати з іншими традиційними і нетрадиційними формами і методами контролю.

Завжди слід пам'ятати, що будь-яка форма контролю знань студентів повинна зумовлюватися передусім особливостями навчального предмета і контингенту студентів.

Але в цілому впровадження в навчальний процес тестів, як показав наш досвід, стимулює студентів до творчої діяльності на заняттях, сприяє формуванню інтересу до професії вихователя, а оцінка при відповіді на тести досить надійна і об'єктивна.

Література

1. Дробноход М. Забезпечення якісної освіти – основне завдання науково-освітньої галузі України / М. Дробноход // Освіта і управління. – 2008. – Т. 11.– №1.– С.20-22.
2. Раков С. Якість освіти: Європейський вимір / С. Раков // Вісник. Тестування і моніторинг в освіті. – 2007. – №10-11. – С.4-13.

Т.П. Танько
(Харков)

ТЕСТОВЫЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ КАК УСЛОВИЕ МОДЕРНИЗАЦИИ ОБРАЗОВАНИЯ В УКРАИНЕ

В данной статье освещен опыт внедрения тестового контроля знаний студентов, определены специфические характеристики тестов, обоснованы преимущества и недостатки, разработаны рекомендации для преподавателей.

Ключевые слова: тест, контроль, проверка знаний, успеваемость, оценивание, результативность.

T.P. Tanko

TEST AS PRECONDITION OF MODERNIZATION OF EDUCATION IN UKRAINE

This article analyses the experience of adoption of test control for valuing the students' knowledge. The great attention in the article is paid to the specific descriptions of tests, advantages and disadvantages and to the recommendations for teachers.

Key words: test, control, verification of knowledge, progress, evaluation, effectiveness.

УДК: 37.01.008:373.5.035:613

Г. Л. ВОСКОВОЙНИКОВА
(Бердянськ)

РОЗРОБКА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МОДУЛЮ «ОСНОВИ АНАТОМІЇ І ФІЗІОЛОГІЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ ЛЮДИНИ»

Ключові слова: освітній простір, інтеграція, інформаційна діяльність, навчально-методичний комплекс, програмні педагогічні засоби, мультимедійний супровід, віртуальний експеримент, анатомія, фізіологія нервової системи, інноваційні методики і технології, віртуальні макети.

Постановка проблеми. Одним з головних завдань розвитку освіти в Україні на шляху інтеграції до європейського освітнього простору є впровадження мето-